

ความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษาและข้าราชการที่รับผิดชอบการจัดการศึกษา
เกี่ยวกับโครงสร้างการบริหารการศึกษาระดับจังหวัด ในภาคเหนือ

นายศักดิ์ กาญจนผล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2527

ISBN 974-563-510-3

013172

OPINIONS OF EDUCATIONAL ADMINISTRATORS AND OFFICERS
RESPONSIBLE FOR EDUCATIONAL MANAGEMENT CONCERNING
ORGANIZATIONAL STRUCTURE OF EDUCATIONAL ADMINISTRATION
AT THE PROVINCIAL LEVEL IN THE NORTHERN REGION

Mr. Sakda Panchapornpon

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Education

Department of Educational Administration

Graduate School

Chulalongkorn University

1984

ISBN 974-563-510-3

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษาและข้าราชการที่รับผิดชอบ
การจัดการศึกษา เกี่ยวกับโครงสร้างการบริหารการศึกษา
ระดัมจังหวัด ในภาคเหนือ

โดย นายศีกก บัญชาพรนล
ภาควิชา บริหารการศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉัฐนิภา คุปรัตน์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตรปริญญาโท

สุปรคิษฐ์ บุณนาค

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุปรคิษฐ์ บุณนาค)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

อมรชัย ตันติเมษ.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อมรชัย ตันติเมษ)

H. Dorn.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นุณี เนรยอก)

ฉัฐนิภา คุปรัตน์.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉัฐนิภา คุปรัตน์)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

✓

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษาและข้าราชการที่รับผิดชอบ
การจัดการศึกษาเกี่ยวกับโครงสร้างการบริหารการศึกษาระดับ
จังหวัด ในภาคเหนือ

ชื่อนิสิต นายศีกดา ภูมิทรณธ

อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พิรุณดา คุปรัตน์

ภาควิชา บริหารการศึกษา

ปีการศึกษา 2526

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษาและข้าราชการที่รับผิดชอบ
การจัดการศึกษาเกี่ยวกับโครงสร้างการบริหารการศึกษาระดับจังหวัดในปัจจุบันและที่
ควรจะเป็นในอนาคต

2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับโครงสร้างการบริหารการศึกษา
ระดับจังหวัด ตามความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษาและข้าราชการที่รับผิดชอบการจั
กการศึกษาในจังหวัด

3. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มผู้บริหารการศึกษากับกลุ่มข้าราชการ
ที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาที่มีต่อโครงสร้างการบริหารการศึกษาระดับจังหวัด

สมมติฐานในการวิจัย

ความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษาและข้าราชการที่รับผิดชอบการจัดการ
ศึกษาในภาคเหนือเกี่ยวกับโครงสร้างการบริหารการศึกษาระดับจังหวัด ไม่แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบสำรวจ ประชากรประกอบด้วยผู้บริหารการศึกษา

และข้าราชการที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาในเขตจังหวัดภาคเหนือ จำนวน 16 จังหวัด
ใช้ตัวอย่างประชากรทั้งหมด 686 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามมี 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 สอบถาม
ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ ตอนที่ 2 สอบถามความ
คิดเห็นเกี่ยวกับโครงสร้างการบริหารการศึกษาระดับจังหวัด มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วน
ประเมินค่า ตอนที่ 3 ถามปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโครงสร้างการบริหาร
การศึกษาระดับจังหวัด มีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด ส่งแบบสอบถามไปจำนวน 686 ฉบับ
ได้รับคืนและใช้ในการวิจัยได้ จำนวน 507 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 73.90

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าโค-สแควร์

ผลการวิจัย

1. เกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่ของผู้ตอบ
แบบสอบถามเป็นชาย มีอายุระหว่าง 35 - 44 ปี มีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรี
หรือเทียบเท่า
2. การแบ่งหน่วยงานทางการศึกษาระดับจังหวัด พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม
ส่วนใหญ่เห็นด้วยน้อยที่สุดกับการแบ่งหน่วยงานทางการศึกษาระดับจังหวัดในปัจจุบัน โดย
เฉพาะในเรื่องที่มีหลายหน่วยงานรับผิดชอบจัดการศึกษาทุกระดับทุกประเภท (ยกเว้น
มหาวิทยาลัย) ในระดับจังหวัด และเรื่องหน่วยงานทางการศึกษาที่ตั้งอยู่ภายในจังหวัด
แต่สังกัดราชการบริหารส่วนกลาง ส่วนในอนาคตผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นด้วย
มากที่สุดที่จะให้มีการรวมหน่วยงานทางการศึกษาทุกระดับทุกประเภทภายในจังหวัดเข้า
เป็นหน่วยงานเดียว หรือรวมหน่วยงานทางการศึกษาระดับเดียวกันเข้าเป็นหน่วยงาน
เดียว
3. อำนวยการหน้าที่ของหน่วยงานทางการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่
เห็นด้วยมากที่สุด ในเรื่องให้ศึกษาธิการจังหวัดมีฐานะเป็นตัวแทนของคณะกรรมการ
ศึกษาธิการ ทำหน้าที่ดูแลการศึกษาของทุกกรมภายในจังหวัด และเห็นด้วยน้อย ใน
เรื่องการบริหารการศึกษาระดับจังหวัด อำนวยการในการตัดสินใจสั่งการส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับ
ส่วนกลาง ส่วนในอนาคต ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นด้วยมากที่สุด ในเรื่อง

การจัดตั้งคณะกรรมการการศึกษาจังหวัด ทำหน้าที่กำหนดนโยบายและควบคุมดูแลการจัดการศึกษาทุกระดับทุกประเภทในจังหวัด (ยกเว้นมหาวิทยาลัย) และในเรื่องการกำหนดให้หน่วยงานบริหารการศึกษาที่รับผิดชอบจัดการศึกษาทุกระดับทุกประเภทภายในจังหวัด (ยกเว้นมหาวิทยาลัย) ซึ่งก็ราชการบริหารส่วนภูมิภาค

4. ความสัมพันธ์ของหน่วยงานทางการศึกษาระดับจังหวัด พบว่า ผู้คอมแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความเห็นว่า หน่วยงานทางการศึกษาในจังหวัดมีการประสานงานกันน้อย ส่วนในอนาคตผู้คอมแบบสอบถามส่วนใหญ่ เห็นความมากที่สุดที่จะให้มีการประสานงานร่วมมือกัน

5. ความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษาและข้าราชการที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาเกี่ยวกับโครงสร้างการบริหารการศึกษาระดับจังหวัด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 เกือบทุกเรื่อง

6. ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับโครงสร้างการบริหารการศึกษาระดับจังหวัด พบว่า มีปัญหาในเรื่องหน่วยงานทางการศึกษาทำงานซ้ำซ้อนกัน และไม่มีประสิทธิภาพ ข้อเสนอแนะของผู้คอมแบบสอบถามส่วนใหญ่ คือ ให้ปรับปรุงโครงสร้างการบริหารการศึกษาโดยรวมหน่วยงานทางการศึกษาเข้าด้วยกัน

Thesis Title Opinions of Educational Administrators and
 Officers Responsible for Educational
 Management Concerning Organizational Structure
 of Educational Administration at the Provincial
 Level in the Northern Region

Name Mr. Sakda Panchapornpon

Thesis Advisor Assistant Professor Natnipa Cooperat, Ph. D.

Department Educational Administration

Academic Year 1983

ABSTRACT

Purposes of the Study:

1. To study the opinions of educational administrators and officers responsible for educational management concerning organizational structure of educational administration at the provincial level in present and future.
2. To study the problems and obstacles of the organizational structure of educational administration at the provincial level in the opinions of educational administrators and officers responsible for educational management at the provincial level.
3. To compare the opinions of the educational administrators and officers responsible for educational management concerning the organizational structure of educational administration at the provincial level.

Hypothesis:

There is no significant difference in the opinions of

1

educational administrators and officers responsible for educational management in the Northern region concerning organizational structure of educational administration at the provincial level.

Procedures:

Survey method was used in this research. The subject involved in this research were 686 persons, they were educational administrators and officers responsible for educational management in 16 Northern provinces.

The instrument was a set of questionnaires which composed of three parts: the first was the personal information which were constructed in the form of multiple choices; the second part was rating-scale questions concerning the organizational structure of educational administration at the provincial level; and the third part was open-ended questions. 686 of questionnaires were sent to the respondents and 507 or 72.90 per cent were completed and returned.

Results of Research:

1. Concerning the personal information of questionnaire-answers, it was found that they were male at the age of 35-44 with educational level of Bachelor Degree or comparative level.

2. About division of provincial educational units, the most questionnaire-answers did not agree with today division of provincial educational units. Especially, the way many units take responsibilities for provincial management of every level

and type of education (except for universities) and educational units located in the province but under Central Official Administration. Most questionnaire-answers absolutely agreed with combining every level and type of provincial education or same levels of provincial education into one unit in the future.

3. Concerning authorities of the provincial educational units, most questionnaire-answers agreed with the appointment of provincial education officer acting as representative of Ministry of Education which was responsible for education in every provincial department, and did not agree with authorities of decision-making about educational administration at the provincial level mostly depending on Central Official Administration. In the future, questionnaire-answers mostly agreed with appointing a Board of Provincial Education responsible for policy-making and looking after provincial management of every level and type of education (except for universities), and also agreed with setting an educational administration unit responsible for provincial management of every level and type of education (except for universities) under Provincial Official Administration.

4. Concerning relations of provincial education units, most questionnaire-answers had comment that provincial education units have had less co-operation. Most questionnaire-answers wished to see more co-operation in the future.

5. Opinions of educational administrators and officers responsible for educational management concerning organizational structure of educational administration at the provincial level

8

differed statistically by the level of .01 and .05 in significance.

6. Problems and obstacles concerning organizational structure of educational administration at the provincial level were over-lap working and insufficiency of educational administration. A suggestion was given by most questionnaire-answers as to how to adjust the organizational structure of educational administration into unity by combining all education units.

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณของ คุณพ่อและคุณแม่ ผู้ให้กำเนิดชีวิต อบรมเลี้ยงดู และ
ให้การศึกษากับผู้วิจัยจนเติบโต เป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถในการทำงานวิจัย
ประเทศไทยและสังคม

ขอขอบพระคุณของ คุณครู อาจารย์ทุกท่านที่ได้ช่วยสอนสั่งและประสิทธิ์
ประสาทวิชาความรู้ให้แก่ผู้วิจัยจนกระทั่งมีความรู้สามารถทำงานวิจัยขั้นนี้ได้สำเร็จ
โดยเฉพาะอย่างยิ่งท่านอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ฐิติภา
คูปรัตน์ ที่ได้กรุณาให้ความช่วยเหลือ คำแนะนำ และกำลังใจ แก่ผู้วิจัยตลอดระยะ
เวลาในการทำงานวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณท่านผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้กล่าวนามไว้ในท้ายวิทยานิพนธ์
ฉบับนี้ โดยเฉพาะท่าน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สนั่นจิตร สุขคนขจรทรัพย์ ที่ได้ให้กำลังใจ
และคำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยครั้งนี้

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ความรู้ที่ได้รับจากผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นข้อมูลพื้นฐาน
ที่เป็นประโยชน์แก่ผู้บริหารการศึกษาระดับสูงในการพิจารณาปรับปรุงโครงสร้างการ
บริหารการศึกษาในโอกาสต่อไป และหวังว่าบอสำเร็จในครั้งนี้นี้คงจะมีส่วนช่วยเสริม
สร้างและพัฒนาการบริหารการศึกษาของชาติให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นไป.

ศีกดา บัญชาพรนอ

1 พฤษภาคม 2527

สารบัญ

๑

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	๔
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	๖
กิตติกรรมประกาศ	๗
รายการแผนภูมิและตารางประกอบ	๗

บทที่

1	บทนำ	1
	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย	7
	สมมติฐานในการวิจัย	8
	ขอบเขตของการวิจัย	8
	ประโยชน์ของการวิจัย	8
	คำนิยามที่ใช้ในการวิจัย	9
	วิธีดำเนินการวิจัย	10
	ลำดับขั้นในการเสนอข้อมูล	14
2	ข้อเขียน เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	15
	ความนำ	15
	ความหมายของโครงสร้างขององค์การ	16
	ความหมายของการบริหาร	17
	ความหมายของโครงสร้างการบริหารการศึกษาระดับจังหวัด	18
	หลักการจัดองค์การโดยทั่วไป	20
	หลักการในการจัดโครงสร้างการบริหารการศึกษา ระดับจังหวัด	26
	เอกภาพในการบริหารการศึกษาระดับจังหวัด	26
	การกระจายอำนาจในการบริหารการศึกษาระดับจังหวัด	27

สารบัญ (ต่อ)

บทที่

หน้า

	การวิจัยคัดสรรปัญหาในรูปองค์คณะบุคคล	31
	การประสานงาน	36
	โครงสร้างการบริหารการศึกษาช่วง พ.ศ.2501-2509 ...	39
	โครงสร้างการบริหารการศึกษาช่วง พ.ศ.2509-2523 ...	40
	โครงสร้างการบริหารการศึกษาช่วง พ.ศ.2523-ปัจจุบัน ..	42
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	44
	ความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงสร้างการบริหารการศึกษา	48
3	วิธีดำเนินการวิจัย	52
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย	52
	สมมติฐานในการวิจัย	52
	ประชากรในการวิจัย	52
	วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง	54
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	58
	การสร้างเครื่องมือ	60
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	60
	การวิเคราะห์ข้อมูล	62
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	62
4	การวิเคราะห์ข้อมูลและผลการวิเคราะห์ข้อมูล	64
	อำนาจการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	64
	ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	64
	ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษา และข้าราชการที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาเกี่ยว กับโครงสร้างการบริหารการศึกษาระดับจังหวัดในภาคเหนือ..	72

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทที่

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้บริหาร
 การศึกษาและข้าราชการที่รับผิดชอบ
 การจัดการศึกษาเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค
 และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโครงสร้างการบริหาร
 การศึกษาระดับจังหวัดในภาคเหนือ 116

5 สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ 129

 วัตถุประสงค์ของการวิจัย 129

 สมมติฐานในการวิจัย 129

 วิธีดำเนินการวิจัย 129

 สรุปผลการวิจัย 130

 อภิปรายผลการวิจัย 141

 ข้อเสนอแนะ 146

 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต 147

บรรณานุกรม 148

ภาคผนวก 153

ประวัติผู้เขียน 173

รายการแผนภูมิและตารางประกอบ

แผนภูมิที่

หน้า

1	โครงสร้างการบริหารการประถมศึกษาช่วง พ.ศ.2501-2509 ...	40
2	โครงสร้างการบริหารการประถมศึกษาช่วง พ.ศ.2509-2523 ...	41
3	โครงสร้างการบริหารการประถมศึกษาช่วง พ.ศ.2523-ปัจจุบัน ..	44

ตารางที่

1	แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชากรผู้บริหารการศึกษาและข้าราชการที่รับผิดชอบการจัดการศึกษา	55
2	แสดงจำนวนประชากรและตัวอย่างประชากรของแต่ละกลุ่มในแต่ละจังหวัดโดยวิธีเพียบถึตราส่วน	57
3	แสดงจำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปและได้รับคืนจำแนกตามกลุ่มตัวอย่างประชากร	61
4	แสดงจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ	65
5	แสดงจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอายุ	66
6	แสดงจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามคุณวุฒิทางการศึกษา	67
7	แสดงจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามตำแหน่ง	68
8	แสดงจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอายุราชการ	70
9	แสดงจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอายุราชการในตำแหน่งปัจจุบัน	71
10	ความกึกเห็นของผู้บริหารการศึกษาและข้าราชการที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาเกี่ยวกับการแบ่งหน่วยงานทางการศึกษาระดับจังหวัดในปัจจุบัน	73
11	ความกึกเห็นของผู้บริหารการศึกษาและข้าราชการที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานทางการศึกษาระดับจังหวัดในปัจจุบัน	84

รายการแผนภูมิและตารางประกอบ (ต่อ)

การวางที่

หน้า

- 12 ความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษาและข้าราชการที่รับ
 ปรึกษอบทการจักการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของหน่วย
 งานทางการศึกษาระดับจังหวัดในปัจจุบัน 92
- 13 ความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษาและข้าราชการที่รับ
 ปรึกษอบทการจักการศึกษาเกี่ยวกับการแบ่งหน่วยงานทาง
 การศึกษาระดับจังหวัดในอนาคต 98
- 14 ความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษาและข้าราชการที่รับ
 ปรึกษอบทการจักการศึกษาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของหน่วย
 งานทางการศึกษาระดับจังหวัดในอนาคต 102
- 15 ความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษาและข้าราชการที่รับ
 ปรึกษอบทการจักการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของหน่วย
 งานทางการศึกษาระดับจังหวัดในอนาคต 110